

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.800

Nr. 6

10. maj

74. årg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1953

-og Regnen kommer...

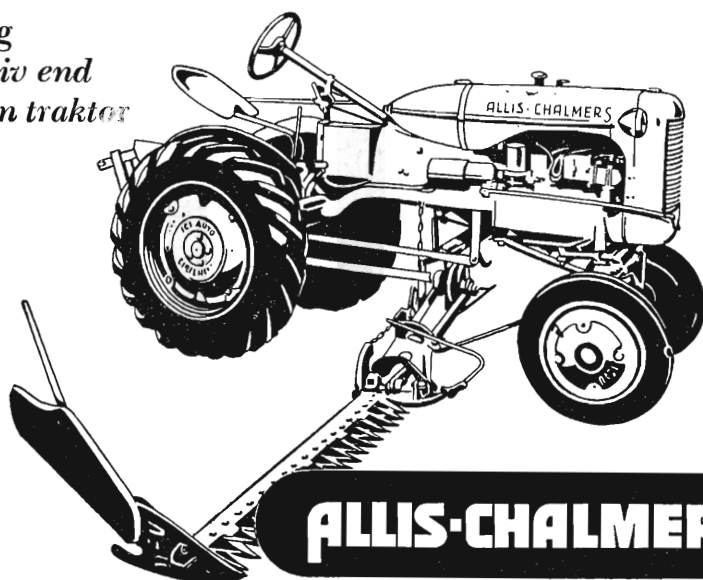
naar og hvor
De ønsker det
fra

DVI

VANDINGSANLÆG
-omgaaende Levering
-forlang Brochure,

DANSK VANDINGS INDUSTRI
PROJEKTERING . FABRIKATION
INGENIØR HOLGER ANDERSEN
SNOGHØJ FREDERICIA . TELEFON ERRITSØ 125

— billigere
hurtigere og
mere effektiv end
nogen anden traktor

er den mest alsidige og økonomiske traktor, De kan vælge — — —

På rekordtid løser den året igennem alle opgaver i den daglige drift... Den trækker selvbindere og tærskværk, plov, radsåmaskine, radrenser, harve, side- eller hesterive, gødningsspreder, og den er yderst velegnet til al daglig transport.

For den mindre bedrift kan alle gamle redskaber anvendes. Påmontering og aftagning af redskaber sker uden brug af ekstra værktøj på mindre end 10 minutter.

Dertil byder ALLIS-CHALMERS den mest økonomiske og sikre drift. ALLIS-CHALMERS udfører 4 hestes arbejde med kun een mands betjening. Iflg. Statens Redskabsprøver bruger ALLIS-CHALMERS kun 239 gr. pr. hk pr. time. Ingen anden traktor giver Dem så mange fordele. Tal endnu idag med nærmeste forhandler — se ALLIS-CHALMERS i arbejde.

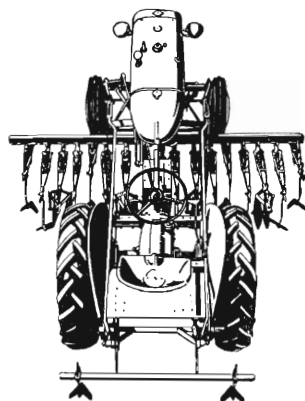
Generalrepræsentant

ICI **A**
S

Glostrup — Tlf. Glostrup *1900

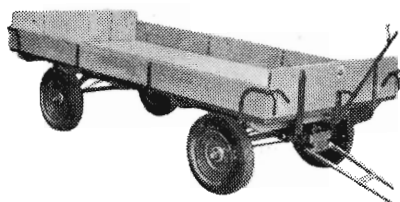
12 afgørende fordele har gjort
ALLIS-CHALMERS til verdens mest
populære traktor.

1. Fri højde under traktoren.
2. Frit udsyn for traktorføreren.
3. Ideel til rækkeafgrøder og kulturer i stor højde.
4. Rigtig vægtfordeling og dermed mindre dødvægt.
5. Trækpunktet i traktorens tyngdepunkt — foran baghjulene.
6. Større trækraft og bedre økonomi.
7. Montering af redskaber på få min.
8. Bekvem hydraulisk løft af alle redskaber.
9. Ingen daglig smøring.
10. Støv- og vandtæt magnet i den 4 cyl. motor.
11. Speciel traktormotor (ikke bilmotor) med lavt omdrejningstal (1400).
12. Den specielle plov- og redskabskombination sikrer bedre udført arbejde end nogen anden traktor.

Passer til alle række kulturer.

MULLERUP vognen skal nok holde

MULLERUP vognen leveres i flere størrelser og typer til ethvert formål.

MULLERUP vognen er typegodkendt på Bygholm. Den har patenteret, korrekt styring, lille venderadius og sikker smøring. Bremseanordningen er automatisk, lejerne er svære, men let udskiftelige.

Konsulent Mullerup meddeler:

Landbrugsvognen bør gennemføres 2 gange årligt — det forlænger vognens levetid med det dobbelte, og det giver bedre kørsel.

Forlang tilbud og demonstration uden forbindende hos afdelingerne eller

ANDELS-MASKININDKØB

Axelborg . København V. . Telefon *BYen 9556

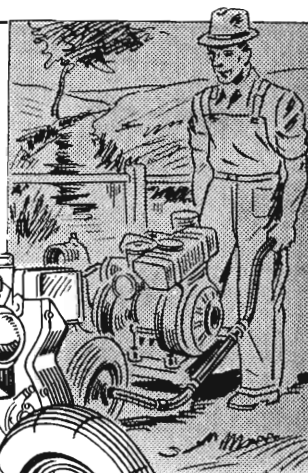
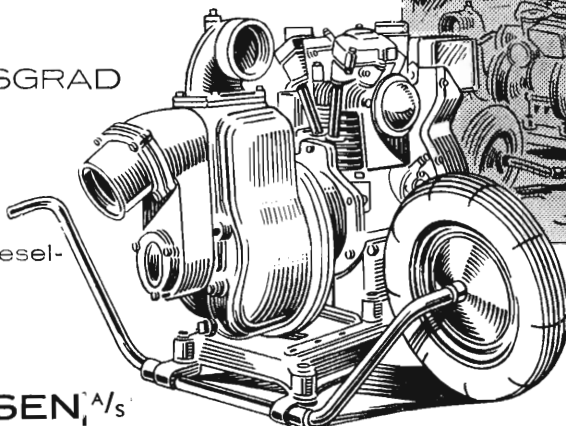
Selvansugende transportable

PUMPER

i robust og driftssikker udførelse

HØJ VIRKNINGSGRAD

Leveres uden motor eller med elektro-, diesel- eller benzinmotor efter ønske

S. C. SØRENSEN, A/S

Randers . Aalborg . Odense . København
Tlf. 4800 Tlf. 2323 Tlf. 2305 Sundby *6307

GENERAL MOTORS AUTOMOBILER
Lager af gode, brugte vogne

PETER HENRIKSEN

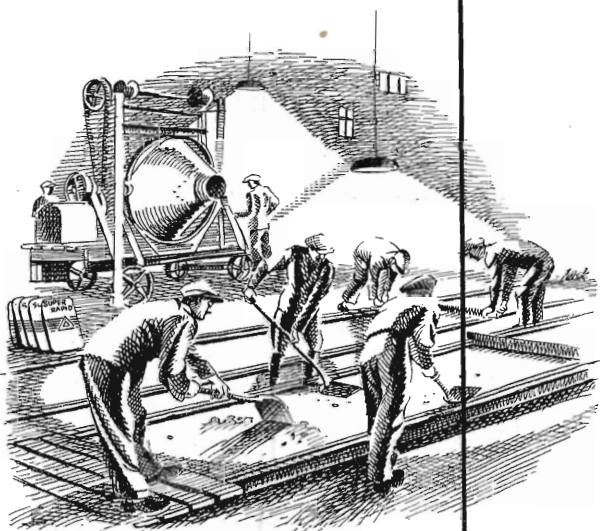
DUMPEN 12-14

Telefoner 1250 - 1251 - 1252 - 874 Rigstlf. 4

VIBORG

Stort autoværksted . Malerværksted . Fabrik for cylinder service
. Diesel autoelektrisk afdeling . Lager af reservedele og tilbehør

SUPER-RAPID CEMENT

- ekstra hurtigt hærdnende Portland-cement. Otte gange så hurtig som almindelig Portland-cement.
Til betonarbejder, der haster.
Velegnet til støbning i kulde

FORHANDLERE
OVERALT

A. Philipsen & Co.

Sct. Mathiasgade 58 . Viborg
Elektriske anlæg
Vandværksanlæg
Telefon 173 og 174

HAMMERUM
HERREDS

Spare- og Laanekasse
Herning - Telf. 10 . 314
Østergade 6
Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Herning Hede-
& Discontobank

10-12¹/₂, 2¹/₂-5
Telefon 5 . 273 . 720

PALUDANS
PLANTESKOLE

--- KLARSKOV ---
130 tdr. land

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétrær

Forlang prislister
TELEFON KLARSKOV NR. 9

SPRIT

til teknisk Anvendelse.

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 6

10. maj 1953

74. årg.

Tidsskriftet udgår ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlag til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Oplag 19.800 eksemplarer. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr.

Indhold: Hedeselskabets repræsentantskabsmøde. — Tørvebrændsels- og brunkulsproduktionen 1952 belyst ved analyser. — Husflid og hjemmeindustri på heden. — Fortegnelse over anerkendte kalklejer. — Dødsfald. — I få ord.

Hedeselskabets repræsentantskabsmøde

finder i år sted i *Thisted* i dagene torsdag den 2. og fredag den 3. juli.

Tørvebrændsels- og brunkulsproduktionen 1952 belyst ved analyser

Af laboratorieforstander, civilingeniør *Th. Mogensén*.

Tørvebrændsel

Ganske uventet ændrede brændselssituationen sig i begyndelsen af tørvesæsonen 1952 således, at udsigterne for at få kul og koks fra udlandet fra at være yderst mørke pludselig syntes særdeles lyse. Det gik i virkeligheden også sådan, at der blev meget udenlandsk brændsel til rådighed, hvilket medførte, at kvalitetskravet steg betydeligt ved indkøb af tørvebrændsel. Dette foranledigede uden tvivl, at de danske tørve-, formbrændsels- og briketfabrikanter i den forløbne sæson mere end nogensinde har anstrengt sig for at fremstille så fin en vare som overhovedet muligt, hvilket da også fremgår af den analyseoversigt, der gives nedenfor. Analyserne er udført på apoteker og laboratorier, der blev anvist producenter og forbrugere af prisdirektoratet, og de vedrører prøver, der er udtaget og indsendt af prøveudtagere*) for såvel producenter som forbrugere samt tillige af prisdirektoratets kontrollører. Der er derfor grund til at formode, at analyserne i store træk giver et ret pålideligt billede af produktionens kvalitet, og på grund af de ovennævnte konkurrenceforhold sikkert tillige udtryk for, hvad der overhovedet er mulighed for

*) Anvist af prisdirektoratet.

kvalitetsmæssigt at opnå, vejrforholdene naturligvis taget behørigt i betragtning.

Opgørelsen af analyserne er foretaget for tidsrummet 1. maj 1952 til 31. december 1952.

Tabel 1. *Tørv og tørvesmuld.*
Antal og fordeling af analyserne over landsdelelene.

Område:	Jylland		Fyn og Langeland		Sjælland (excl. København)		Lolland-Falster		København		Hele landet	
	Antal analyser i alt:	An- tal 2836	For- del. pct.	An- tal 201	For- del. pct.	An- tal 1278	For- del. pct.	An- tal 103	For- del. pct.	An- tal 725	For- del. pct.	An- tal 5143
Vand+aske under 35 0/0	1052	37.1	61	30.4	98	7.7	10	9.7	70	9.7	1291	25.1
35—42 0/0	1008	35.6	101	50.2	483	37.8	40	38.8	362	49.9	1994	38.7
42—50 0/0	570	20.1	34	16.9	545	42.6	35	34.0	254	35.0	1438	28.0
50—55 0/0	177	6.2	4	2.0	119	9.3	15	14.6	29	4.0	344	6.7
over 55 0/0	29	1.0	1	0.5	33	2.6	3	2.9	10	1.4	76	1.5
Prøver med over 30 0/0 aske i tør- stoffet	128	4.5	11	5.5	98	7.7	13	12.6	54	7.4	309	6.0

Det ses, at Jylland som sædvanlig har de fineste analyser. Når Fyn og Langeland kan fremvise omtrent lige så gode resultater, skyldes det uden tvivl, at de fleste af de tørv, som er forhandlet og analyseret der, stammer fra Jylland. Dårligst ligger Sjælland og Lolland-Falster. For hele landet er resultatet dog særdeles godt og betydeligt bedre end 1951, ja end noget tidligere år siden 1940. *En fjerdedel af alle analyserne viser 1. kl. tørv (under 35 pct. vand og aske) og ca. 2/3 af hele produktionen ligger under den af prisdirektoratet fastsatte grænse (42 pct. vand og aske) for salg til maksimalpris.*

Den nederste rubrik i tabellen viser, hvor mange pct. af alle analyserne, der har vist et askeindhold på over 30 pct. Som tidligere opgørelser også har vist, er det Lolland-Falster, der har den aske- rigeste tørvemasse.

Af tabel 2 (*formbrændsel og tørvbriketter*) ses det, at også her er langt det bedste brændsel fremstillet i Jylland. Over 40 pct. af analyserne viser, at det har ligget i 1. klasse (under 35 pct. vand og aske). Analyserne viser endvidere, at henvend 90 pct. af de analyse- rede prøver af formbrændsel og briketter har haft under 42 pct. vand og aske. På øerne er det ikke så fine resultater, der kan fremvises, idet kun få af prøverne har vist 1. klasses brændsel. På Lolland-Falster har produktionen haft dårligst kvalitet, idet ca. 2/3 af analyserne viser, at vand- og askeindholdet har været over 42 pct.

For hele landet tegner billedet sig således, at ca. 1/3 af produk-

Tabel 2. *Formbrændsel og tørvebriketter.*
Antal og fordeling af analyserne over landsdelene.

Område:	Jylland		Fyn og Langeland		Sjælland (excl. København)		Lolland-Falster		København		Hele landet	
	An-tal	For-del.	An-tal	For-del.	An-tal	For-del.	An-tal	For-del.	An-tal	For-del.	An-tal	For-del.
Antal analyser i alt:	2653	pct.	152	pct.	599	pct.	268	pct.	622	pct.	4294	pct.
Vand+aske under 28 %	238	9.0	5	3.3	4	0.7					247	5.7
28—35 %	982	37.0	29	19.1	40	6.7	6	2.2	63	10.1	1120	26.1
35—42 %	1154	43.5	69	45.4	369	61.6	91	34.0	349	56.1	2032	47.3
42—55 %	277	10.4	47	30.9	181	30.2	168	62.7	210	33.8	883	20.6
over 55 %	2	0.1	2	1.3	5	0.8	3	1.1			12	0.3
Prøver med over 30 % aske i tørstoffet	42	1.6	17	11.2	21	3.5	15	5.6	10	1.6	107	2.5

tionen efter analyserne at dømme har ligget i 1. klasse, og henved 80 pct. har haft under 42 pct. vand og aske. Når resultatet er så pænt, er det dog, fordi Jyllands fine resultat dominerer den samlede opgørelse.

Begge tabeller viser, at der i sæsonen 1952 har været fremstillet et godt tørvebrændsel, idet kun ca. $\frac{1}{4}$ af produktionen efter analyserne at dømme har haft en for ringe kvalitet (over 42 pct. vand og aske). Denne fjerdedel hidrører i det væsentligste fra de askerige moser og smuldarealer på øerne. Mon det ikke ville være rigtigst at lade disse arealer ligge som reserver, til der kommer tider, hvor der igen er mangel på udenlandsk brændsel? Formentlig er det nødvendigt at holde kvaliteten så nær ved 1. kl. som muligt, d. v. s. med en brændværdi på ca. halvdelen af kul og koks', hvis produktionen skal kunne afsættes i tider, hvor det udenlandske brændsel er til disposition i rigelig mængde. Men tilstræbes dette, vil den danske tørvebrændselsindustri sikkert også kunne holdes oppe på en passende produktionsevne og — ialtfald for tiden — levere varmeanheder til en betydelig lavere pris end den, der betales for varmeanheder i kul, koks og brændselolie.

Brunkulsproduktionen

I lighed med tørveproducenterne indstillede brunkulsproducenterne sig ved begyndelsen af 1952 på en så stor produktion som mulig på grund af den ringe udsigt til indførsel af udenlandsk brændsel. Men afsætningsforholdene viste sig snart vanskelige ligesom for tørvebrændselsindustrien, selv om gennemsnitskvaliteten, som i 1951 var gået noget ned, fordi en del dårlige lejer var sat i drift for at

øge produktionen, stod fuldt på højde med de tidligere års produktion, hvilket kan ses af efterfølgende opgørelse af analyserne. Disse er ligesom tidligere år udført på grundlag af de prøver — og disse udgør over 90 pct. af samtlige brunkulsprøver —, der er indsendt af Statens Brunkulstilsyn og udtaget af friskopgravede brunkul eller i selve lejerne. Der er foretaget bestemmelse af vandindhold, askeindhold og brændværdi m. v., og idet der henvises til tidligere beretninger*) er der i lighed med Statsprøveanstaltens opgørelse foretaget beregninger af forskellige karakteristiske data for beliggenhed af vandprocent, askeprocent og effektiv brændværdi m. v. Resultaterne er opført dels i tabeller, dels optegnet i kurveform, såkaldte hyppighedskurver. Selv om brunkulsproduktionen ligesom tørvebrændselsproduktionen formentlig nu svinder ind til en beskedent størrelse, skal det ikke glemmes, at den i en lang årrække har været en betydningsfuld og højst nødvendig faktor i landets brændselsforsyning. Det kan derfor måske have sin interesse ved sammenligning med opgørelser fra 1944, 1945, 1947, 1948 og 1949 at se, hvor meget, — eller hvor lidt — gennemsnitskvaliteten har varieret gennem den nævnte årrække.

Vandindholdet

Tabel 1.

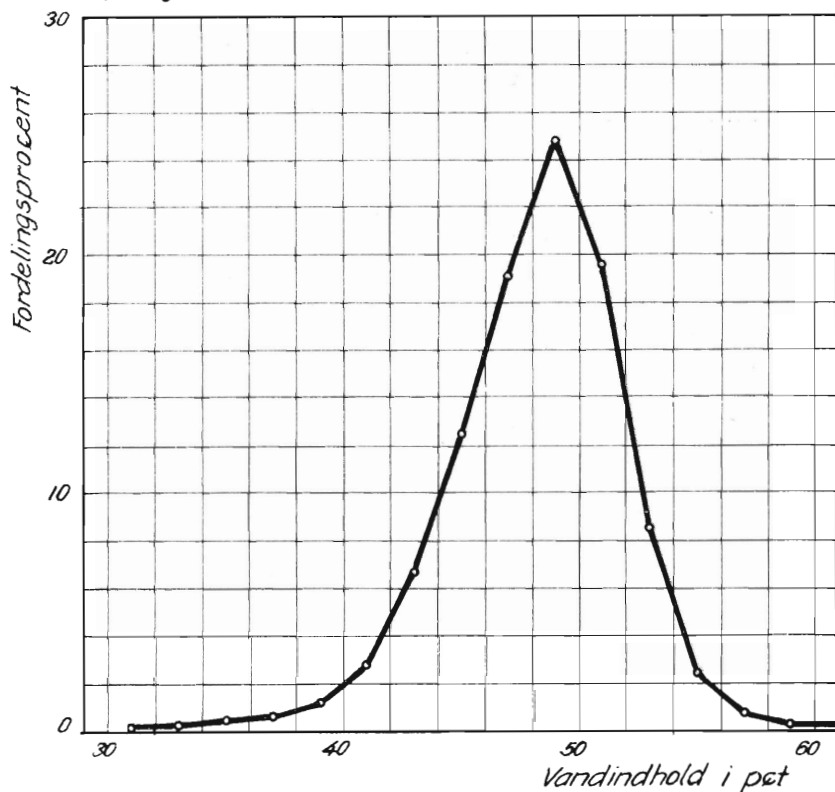
Beliggenhed af vandprocent.

Vandprocent	1944	1945	1947	1948	1949	1952
	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.
under 20.0	0.0	0.3	0.1	0.2	0.0	0.0
20.1—22.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0
22.1—24.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0
24.1—26.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0
26.1—28.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0
28.1—30.0	0.1	0.1	0.2	0.1	0.2	0.0
30.1—32.0	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1
32.1—34.0	0.1	0.1	0.3	0.2	0.0	0.1
34.1—36.0	0.4	0.5	0.3	0.5	0.2	0.2
36.1—38.0	0.7	0.9	0.7	0.8	0.3	0.1
38.1—40.0	1.0	1.6	1.8	1.6	0.6	0.7
40.1—42.0	3.1	4.3	3.9	3.0	1.9	1.0
42.1—44.0	7.5	8.6	8.4	5.9	3.6	4.2
44.1—46.0	14.4	14.0	16.1	10.9	11.3	8.4
46.1—48.0	18.0	18.8	20.3	19.5	21.9	16.8
48.1—50.0	23.0	22.0	21.5	25.3	30.2	27.4
50.1—52.0	19.4	17.4	15.9	19.7	19.4	25.5
52.1—54.0	8.4	8.3	7.0	9.0	7.1	10.5
54.1—56.0	2.1	2.4	2.4	2.0	2.0	3.6
56.1—58.0	0.8	0.2	0.6	0.7	0.7	1.1
58.1—60.0	0.3	0.1	0.0	0.1	0.2	0.3
over 60.0	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.0
Antal analyser	3153	2573	1884	2153	1627	1645

*) Hedeselskabets Tidsskrift 1946, nr. 6, 1948, nr. 2, og 1949, nr. 2.

Det ses, at vandprocenten i 1952 som de tidligere år for de fleste prøvers vedkommende (ca. 27 pct. af alle prøverne) har ligget mellem 48 og 50, og ca. 90 pct., d. v. s. langt den overvejende del af prøverne, har haft mellem 44 og 54 pct. vand. De nævnte data fremgår tydeligt af nedenstående afbildning, en såkaldt hyppighedskurve,

Hyppighedskurve for beliggenhed af vandprocent.

hvor vandprocenten er afsat som abcisse og fordelingsprocenten som ordinat. Kurven er tegnet som gennemsnitskurve for de i tabellen anførte 6 år og kan sikkert betegnes som gennemsnitlig udtryk for de producerede brunkul i årene lige fra 1940 til dato, idet variationerne mellem de forskellige år har været forbavsende små.

Det ses af kurven, at der for »hyppigheden« er et udpræget maksimum ved 49 pct. vandindhold.

Der er tillige foretaget beregning af middelvandprocenten og en opgørelse over dennes variation med årstiderne for nogle af årene. Resultaterne er opført i omstående tabel.

Tabel 2. *Oversigt over middelvandprocentens variation med årstiderne.*

Måned	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1944.....	49.3	48.9	48.5	47.9	47.6	47.6	47.2	46.3	47.3	47.6	48.5	49.7
1947.....	48.9	48.4	48.0	47.8	46.5	47.0	46.7	47.3	46.1	48.4	47.0	48.7
1948.....	48.8	48.6	48.6	47.3	46.7	47.2	47.6	47.6	47.8	48.9	49.6	49.4
1949.....	49.2	48.3	48.1	47.7	48.0	47.2	45.8	48.5	49.0	48.4	50.0	49.7
1952.....	49.4	48.6	48.8	48.5	48.1	48.4	47.2	48.4	48.9	50.1	50.1	51.0

Trods de forskellige års noget varierende vejrforhold — 1947 var jo et usædvanligt tørt år — ses det, at *middelvandprocenten i brun-kullene kun har varieret meget lidt med årstiderne.*

Askeindholdet

Askeindholdet er beregnet ved det vandindhold, brunkulsprøverne havde ved modtagelsen på laboratoriet, d. v. s. ved det vandindhold, som brunkullene har i lejet eller i friskopgavet tilstand. I tabel 3 er fordelingsprocenten anført for intervallerne 0—2.0, 2.1—4.0 o. s. v. for 1952 samt de nævnte 5 år.

Tabel 3. *Beliggenhed af askeprocent.*

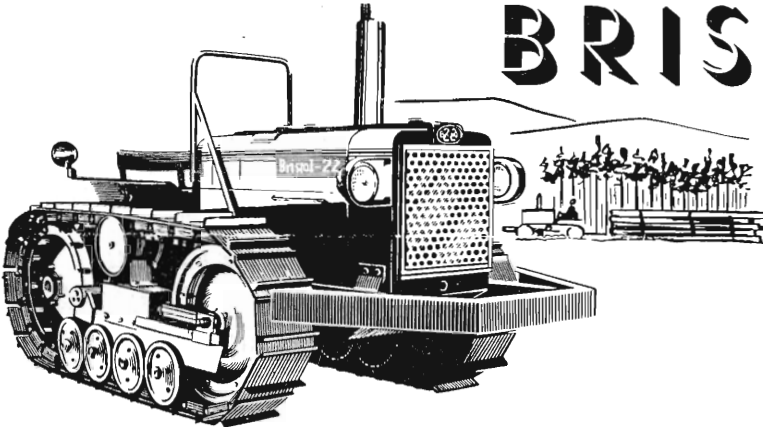
Askeprocent	1944	1945	1947	1948	1949	1952
	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.
0.0— 2.0	0.4	0.6	0.8	0.7	1.0	0.9
2.1— 4.0	12.0	12.5	10.8	13.7	23.8	16.8
4.1— 6.0	21.0	21.0	17.9	21.2	27.1	30.8
6.1— 8.0	20.6	18.7	19.2	22.5	20.7	25.2
8.1—10.0	13.5	12.7	12.3	13.7	10.3	10.1
10.1—12.0	8.4	9.4	7.6	7.7	4.9	3.6
12.1—14.0	6.8	5.6	8.4	5.9	3.3	2.7
14.1—16.0	5.3	6.3	7.7	5.8	3.1	3.2
16.1—18.0	5.4	5.0	6.7	3.9	3.2	3.3
18.1—20.0	3.7	4.5	4.0	2.2	1.4	2.0
20.1—22.0	1.5	1.8	2.3	1.3	0.7	0.5
22.1—24.0	0.6	0.6	0.8	0.7	0.3	0.3
24.1—26.0	0.4	0.5	0.7	0.2	0.2	0.1
26.1—28.0	0.3	0.2	0.1	0.2	0.0	0.1
28.1—30.0	0.1	0.1	0.2	0.1	0.0	0.2
over 30.0	0.0	0.5	0.5	0.2	0.0	0.2
Antal analyser	3153	2573	1884	2153	1627	1645

Af tabellen fremgår tydeligt, at *det hyppigst forekommende askeindhold ligger mellem 4 og 8 pct.* I 1952 har 56 pct. af samtlige prøver ligget i dette interval, og over 80 pct. af alle prøverne har haft et askeindhold på under 10 pct.

Omstående er tegnet en gennemsnitskurve for de i tabellen anførte 6 års data.

— lille men sejt er

BRISTOL²²

Den
bedst egnede
traktor
for
skovbrugene

BRISTOL 22 er med sin store frihøjde og stilbare foraksel den ideelle traktor for kørsel i ujævnt terrain. Med sin kraftige 22 HK benzin- eller dieselmotor opfylder den selv de højeste krav.

Dens høje kørehastighed gør den endda egnet til længere transporter end det normalt vil være tilfældet med en larvebåndstraktor af denne størrelse.

BRISTOL 22 er på grund af sin ringe

bredde — 940 mm — særligt velegnet til plantage og planteskole arbejde.

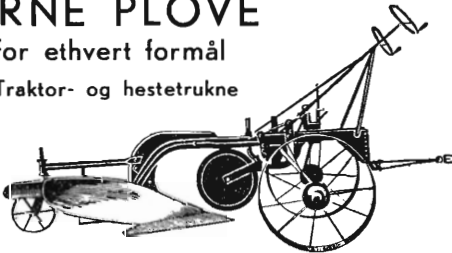
Forlang nærmere oplysninger om resultaterne af den under Hedeselskabets ledelse afholdte demonstration den 18. marts med anvendelse af den specielt for BRISTOL 22 konstruerede TOLNE plov.

Se beskrivelse af TOLNE ploven i Hedeselskabets Tidsskrift nr. 3. Alle yderligere oplysninger og tilbud gennem

V. H. LANGEBÆK & SØN . NØRRE SØGADE 35 . KØBENHAVN K.
— PALÆ *9688 —

MODERNE PLOVE

for ethvert formål
Traktor- og hestetrækne

Bovlund 24" traktorplov, type 9 H

Hedeselskabet bruger kun „Bovlund“ plove

Plovfabrikken »Bovlund«
H. WILKENS

Bovlund pr. Branderup J.

Telefon: Branderup J. 66

AKTIESELSKABET NORDISK BRANDFORSIKRING

ALLE ARTER FORSIKRINGER

GRØNNINGEN 25 — KØBENHAVN

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med fintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekød«) omkring stødfugerne.

Spørg hedeselskabet

A/S Fiskbæk Briketfabrik

Herborg 12

A/S SØNDERJYDSK FRØFORSYNING

Frøavl & frøhandel

Aabenraa

Telefon 3047

FRÆSNING

af eng og mose udføres med Diesel-tractorer til konkurrencedygtige priser.

Johs. Kirk, Svejstrup pr. Bjerregrav — Telefon Raasted 107

NB. Mangeårig fræserefører ved hedeselskabet, hvorfra fineste anbefaling foreligger.

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO

Telefon Ans 25

Planter til skove,
læhegn og haver

FRØKONTORET

(for undersøgt markfrø)

— Grundlagt 1887 —

KOLDING

Telefon 43

Alle arter jordbrugskalk -

SKANDINAVISK KALK & KRIDT 1/2

Hasseris - Aalborg telefon 9253 - Alba 10650

Værket telefon Sdr. Tranders 110

RESENBRO

CEMENTSTØBERI

v/ ingeniør C. G. Madsen

Telefon 34

Prima betonør efter dansk
ingeniørforenings normer

Mrk. Δ i alle gangbare dimen-
sioner fra 10-60 cm såvel med
som uden muffe

A/S Skive Markpøkontor

Grundlagt 1896

Telefon 94 Skive

FRØAVL . FRØHANDEL

Katalog sendes
gratis paa
Forlangende

Røde drænrør 2"-12"

● Fredenshøj Teglværk
Aabenraa . Telefon 2127

Sophus Berendsen A/S

V. Farimagsgade 41 . København V.

Store Torv 10 . Aarhus

ALT I ENTREPRENORMATERIEL

Leverander til hedeselskabet

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

Rødkjærsbro Cementvarefabrik

ved I. T. Birk Telef. Rødkjærsbro 14

FØRER KUN Δ MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres

Forlang tilbud

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

Hypfighedskurve for beliggenhed af askeprocent

Kurven viser et udpræget maksimum ved et askeindhold på omkring 5 pct.

Den effektive (nyttige) brændværdi

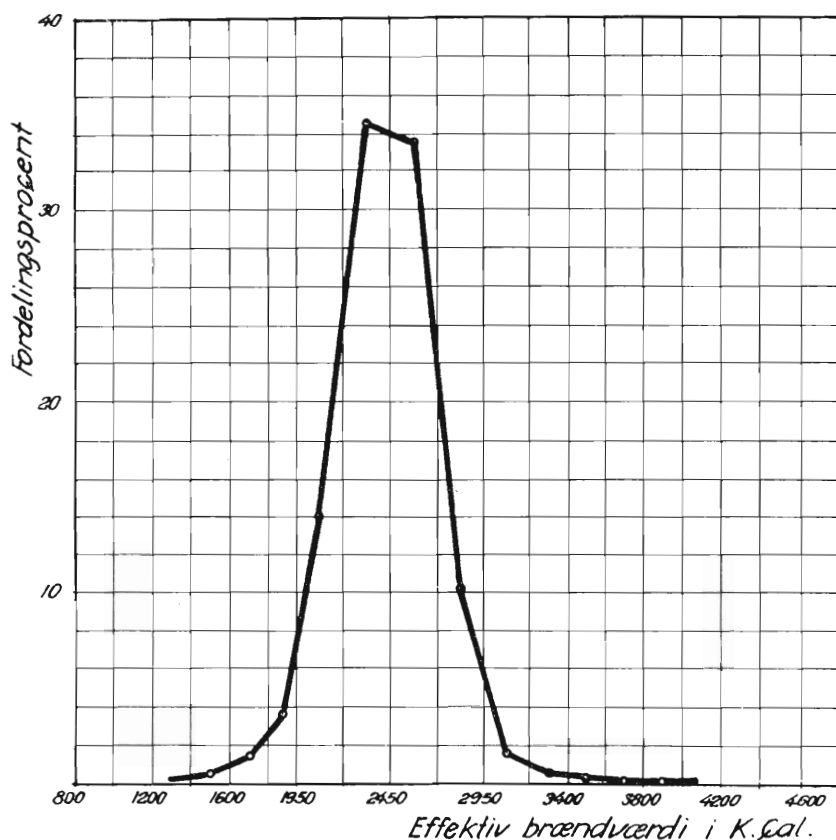
Denne er ligeledes beregnet ved brunkullenes vandindhold ved modtagelsen på laboratoriet. Beliggenheden for brunkullene i 1952 er anført i nedenstående tabel sammen med de 5 tidligere år.

Tabel 4. *Beliggenhed af effektiv (nyttig) brændværdi.*

Effektiv brændværdi k.cal.	1944	1945	1947	1948	1949	1952
	For-delings pct.	For-delings pct.	For-delings pct.	For-delings pct.	For-delings pct.	For-delings pct.
under 1400	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	0.1
1400—1600	0.3	0.5	0.2	0.1	0.1	0.1
1600—1800	1.5	1.1	1.9	1.3	1.1	0.9
1800—1950	3.9	3.8	4.6	3.8	2.1	3.6
1950—2200	16.5	16.2	20.2	11.6	7.5	11.8
2200—2450	37.0	37.7	31.7	37.2	25.2	38.0
2450—2700	30.3	29.7	29.1	33.0	45.1	35.4
2700—2950	7.5	8.2	9.6	9.6	17.1	8.4
2950—3200	2.1	1.6	1.5	2.2	1.1	1.3
3200—3400	0.4	0.5	0.3	0.6	0.3	0.1
3400—3600	0.4	0.1	0.1	0.2	0.3	0.1
3600—3800	0.1	0.0	0.3	0.2	0.1	0.1
3800—4000	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1
over 4000	0.0	0.0	0.2	0.1	0.0	0.0
Antal analyser	3153	2573	1884	2153	1627	1645

Det ses af tabellen, at de fleste af prøverne i 1952 som i de øvrige anførte 5 år har haft en nyttig brændværdi på 2200—2450 k.cal. Omtrent lige så hyppigt har brændværdien ligget i intervallet 2450—2700 k.cal. I gennemsnit har henvend 70 pct. af samtlige prøver (13 035) fra de 6 år ligget i intervallet 2200—2700 k.cal. Nedenstående hyppighedskurve viser dette tydeligt.

Hyppighedskurve for beliggenhed af effektiv brændværdi.

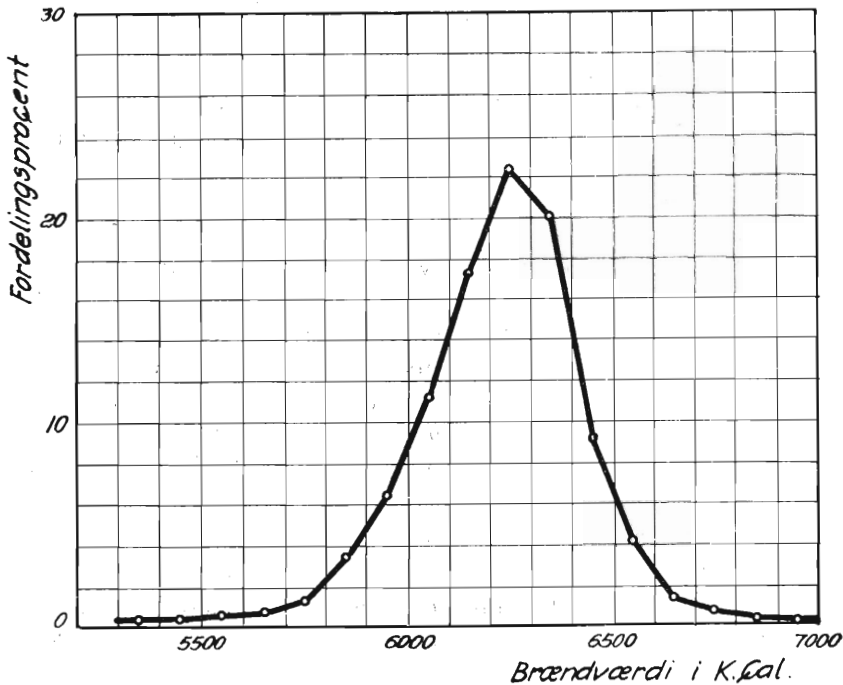
Den effektive brændværdi i vand- og askefri substans

Denne størrelse, der er et udtryk for selve det brændbare stofs brændværdi og derfor karakteristisk for en brunkulsforekomsts (eller anden brændselsforekomsts) kvalitet, beregnes på grundlag af vandprocent, askeprocent og effektiv brændværdi. I omstående tabel er på sædvanlig måde anført fordelingsprocent for de nævnte 6 år over intervaller på 100 k.cal. fra 5400 til 7000 k.cal., idet den effektive brændværdi i vand- og askefri substans kun i få tilfælde har ligget uden for disse værdier.

Tabel 5. *Beliggenhed af effektiv brændværdi beregnet på vand- og askefri substans.*

Effektiv brændværdi i vand- og askefri substans k.cal.	1944	1945	1947	1948	1949	1952
	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.
under 5400	0.3	0.5	0.0	0.2	0.0	0.0
5400—5500	0.2	0.6	0.2	0.3	0.2	0.0
5500—5600	0.4	0.5	0.2	0.3	0.6	0.1
5600—5700	0.9	1.1	0.6	1.0	0.7	0.2
5700—5800	1.8	2.2	1.8	1.4	0.9	0.3
5800—5900	5.2	4.9	3.8	3.2	2.2	1.7
5900—6000	9.1	7.7	7.0	5.9	4.9	3.9
6000—6100	15.5	13.1	12.7	9.5	8.5	8.7
6100—6200	20.0	18.5	16.6	13.8	17.1	19.0
6200—6300	19.6	21.7	19.1	20.2	24.6	28.0
6300—6400	15.4	17.5	19.9	22.7	20.5	24.1
6400—6500	6.5	6.0	10.5	11.7	11.6	9.1
6500—6600	2.7	3.1	4.4	5.8	5.2	3.3
6600—6700	1.3	1.4	1.4	2.2	2.0	1.3
6700—6800	0.7	0.6	1.1	1.1	0.9	0.2
6800—6900	0.3	0.3	0.4	0.3	0.1	0.0
6900—7000	0.1	0.1	0.2	0.3	0.0	0.1
over 7000	0.0	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0
Antal analyser	3153	2573	1884	2153	1627	1645

Hyppekurve for beliggenhed af effektiv brændværdi af det brændbare stof.

Det fremgår af tabellen, at *langt de fleste prøver* — ca. 80 pct. af alle prøverne — *har ligget i området 6000—6500 k.cal.*, hvilket også ses af foranstående hyppighedskurve.

Det ses, at denne gennemsnitskurve for årene 1944, 1945, 1947, 1948, 1949 og 1952 viser tydeligt maksimum omkring 6250 k.cal.

Svovlindholdet

For en del brunkulslejers vedkommende (ca. 100) er svovlindholdet bestemt.

Nedenstående tabel viser beliggenheden af svovlindholdet i procent, udregnet på prøvernes tørstofindhold, og beregnet for intervallerne 1.5—2.0, 2.0—2.5, 2.5—3.0 o. s. v. indtil 4.5—5.0, idet ingen af de undersøgte 93 prøver havde svovlindhold henholdsvis undre 1.5 pct. eller over 5.0 pct.

Tabel 6. *Beliggenhed af svovlprocent (beregnet på tørstof).*

Svovlprocent	Antal prøver	Fordelingsprocent
1.5—2.0.....	2	2.1
2.0—2.5.....	7	7.5
2.5—3.0.....	17	18.3
3.0—3.5.....	31	33.3
3.5—4.0.....	17	18.3
4.0—4.5.....	13	14.0
4.5—5.0.....	6	6.5
	93	100.0

Tabellen viser et *udpræget maksimum* for *brunkuls svovlindhold i intervallet 3.0—3.5 pct.*, idet $\frac{1}{3}$ af prøverne ligger i dette område. Det ses endvidere, at *svovlindholdet* for langt den største del (70 pct.) af brunkullene *ligger mellem 2.5 og 4.0 pct.*

I store træk viser de forannævnte undersøgelser, der omfatter et meget stort antal prøver (i alt 13 035), at brunkuls kvalitet, således som den er ved kullenes opgravning i lejerne, kun varierer forholdsvis lidt. *Vandindholdet* andrager hyppigst 48—50 pct., *askeindholdet* 4—8 pct., *svovlindholdet* 2.5—4.0 pct., *den effektive (nyttige) brændværdi* 2200—2700 k.cal. og *brændværdien af brændbart stof* (den beregnede effektive brændværdi i vand- og askefri substans) 6000—6500 k.cal.

Brunkullene må altså siges at være en ret konstant vare, men desværre er fugtighedsindholdet højt og kan ikke bringes væsentligt ned ved lufttørring således som ved tørvene. Transporten af de 20 til 25 millioner tons, der siden krigen (1940) er opgravet, har faktisk

medført, at man over kortere eller længere afstande har måttet transportere over 10 mill. tons vand. Dette maner i høj grad til fremtidig at arbejde på en mere rationel udnyttelse af den udmærkede og formentlig endnu anselige brændselsreserve, vi har liggende i vore brunkulslejer. Ved enkelte lejer har man kunstig tørret og briketteret brunkullene og derved bragt vandindholdet ned på 12—15 pct. og den effektive brændværdi op på 4600—5000 k.cal. Om det er denne eller lignende metoder, der skal slås ind på i fremtiden, skal ikke diskuteres her, men det foran anførte viser tydeligt, at brunkullene er en værdifuld faktor i vor brændselsforsyning, navnlig når tilførsler af udenlandsk brændsel af en eller anden grund svigter, og de fortjener, at der sættes kræfter ind for at finde frem til den mest rationelle udnyttelse.

Husflid og hjemmeindustri på heden

Under de fattige vilkår, hedebønderne i ældre tid levede, var det en bydende nødvendighed, at alle måtte arbejde, såvel gamle som unge, kvinder som børn. Alle kræfter måtte lægges i, ja, tit langt ud over, hvad rimeligt var.

Når dagens udearbejde var endt, fortsatte man om aftenen med husfliden inden døre. Altid var man i virksomhed. Ved lyseklynens skær snoede man simer, flettede, kartede, spandt og strikkede. Mangt et kunstfærdigt udskåret manglebrædt er blevet til ved det flakkende lys foran ildstedet.

Tunge arbejdsomme hænder syslede nænsomt og behændigt med udformning af den spinkle strømpebåndsvæv, og det var kun naturligt, at kunstværket afsluttedes med udskæring af et hjerte, der kunne stå som symbol for den hengivenhed, hvormed arbejdet var udført.

Hjemmet var som en verden for sig selv. Der var langt til by og håndværker, og penge var der ikke mange af, så man måtte klare sig selv på så godt som alle områder.

Livsvilkårene skabte således på hver ejendom et lille samfund, hvor landbrug, håndværk og industri gik hånd i hånd.

Der oparbejdedes en husflid til at dække hjemmets behov; men man kom også til at opleve tider, hvor husfliden egnsvis mere tog karakter af en industri.

Kampen med heden kunne blive så træls, at bierhvervene i perioder tog overhånd og blev så store, at de truede med at kvæle det hjemlige landbrug.

Den ældste hjemmeindustri var pottemageriet. Fabrikation af lerpotter var kendt helt fra oldtiden, og de mange gravfund fortæller om vore for-

fædres færdigheder i arbejdet med leret. Arbejderne tåler vel ikke sammenligning med sydens samtidige produkter, men de bærer dog vidnesbyrd om en slægt med nøgtern smag for det nødvendige i tiltalende former.

Omkring midten af forrige århundrede kom lerindustrien til at betyde meget for hedeboenderne og reddede ofte mange hjem gennem økonomiske kriser.

De berømte sorte jydepotter er nu nærmest museumsgenstande, og man kan dårligt fatte, at de var hvermands eje.

I 1837 fremstilledes der op mod 1 million stk. forskellige pottemagerarbejder i hele landet. Vardeegnen var særligt berømt for sine jydepotter, og i hele Ribe amt blev der samme år produceret ca. 350 000 stk. lertøj; men også andre egne gjorde sig stærkt gældende, det bør således nævnes, at der alene i Dallerup sogn, Skanderborg amt, fremstilledes ca. 62 000 stk.

Af de fremstillede varer udgjorde gryderne hovedbestanddelen, men også fade, kaffekander, æbleskivepander, vaffelforme, brændevinstøj, urtepotter, vaser og meget andet ligefra husgeråd til dekorationsgenstande og legetøj hørte med til produktionen.

Den karakteristiske mørkegrå farve, jydepotterne havde, skyldtes den særlige brænding, de fik i glødeild fra lyngtørv. Jydepotterne var meget efterspurgt, og de fandt vej selv til udlandet.

Når man andre steder i landet ikke kunne få de rigtige jydepotters farve frem, benyttede man farvestof til at oversmøre potterne med efter brændingen, så kunne de sælges som originale varer. »Handelen med jydepotter var ligesaa ærlig som æ Hejsthandel, men heller et mir«, hed det.

Materialet, der benyttedes til produktionen, var det gule, stenfri ler fra bakkeøerne.

Pottemagerarbejdet tilkom mest kvinderne. Konen i huset var den ledende, men både gamle og unge måtte hjælpe til. Hvor der blev lagt særlig vægt på produktionen, fæstede man en særlig »pottpege« til hjælp.

Det er selv i dag bemærkelsesværdigt at se, med hvilken smag og hensyntagen til praktisk anvendelse disse arbejder er udført. Ofte røber de i deres jævne, simple almestil en kunstnerisk sans i såvel form som ornamentik, som man forbavses over.

Efterhånden som jernindustrien vandt frem, gik det tilbage med pottemageriet, de skøre lerting var ikke egnede til nutidens komfurer.

Medens der omkring 1840 var beskæftiget 516 familier med pottemageriet, var der i 1879 kun ca. 80 familier i gang med dette arbejde, og i 1920 fandtes kun een pottekøne i hele landet, i Stilbjerg, nordvest for Grindsted.

En anden hjemmeindustri, der slog stærkt an, var uldbinding. I sin oprindelse er denne industri af langt yngre dato end pottemageriet, vel omkring ca. 300 år gammel.

Af statistikken fremgår det, at der i Jylland i 1837 ved uldbinding fremstilledes til salg ca. 53 000 kg varer, bestående af strømper, trøjer,

bukser m. v. Det var næsten udelukkende i Ringkøbing og Viborg amter, uldbinderiet fandt sted. I Ringkøbing amt fremstilledes således i nævnte år ca. 32 000 kg, i Viborg amt ca. 20 000 kg.

Inden for amterne var det atter ganske bestemte egne, der helligede sig denne gren af husfliden, navnlig var Hammerum herred i Ringkøbing amt stærkt producerende med ca. 25 000 kg, og Lysgaard og Middelsom herreder i Viborg amt med henholdsvis 11 000 kg og 7000 kg.

Uldbinderiet greb om sig som en epidemi. Børnene strikkede, før de kunne læse, og når de var i 10-års alderen, kunne de tjene til livets ophold.

Man opnåede en rentud fantastisk øvelse i at strikke; men uldbinderiet førte med sig, at karle og piger mistede lysten til det strengere udearbejde, og det gik ud over arbejdet ved landbruget.

Efter opgivelserne skulle i 1840 ca. 1400 personer have haft deres hovederhverv ved uldbinding. I 1880 er dette tal imidlertid sunket til ca. 50, maskinudviklingen indenfor erhvervet i forbindelse med dårlige priser havde meldt sig, man vendte tilbage til landbruget.

Længere mod øst i Jylland, hvor skov og hede mødtes, fandt man bierhverv til landbruget i forskellige træarbejder, som kulsvidning, træskomageri, tillavning af vogntømmer, hjul, plejle, skovie og meget andet.

Så godt som hele Danmark blev forsynet med træsko fra Jylland, forarbejdet i en væsentlig grad af husmænd, der ikke kunne få deres udkomme af jorden alene.

I 1837 blev der på landet i hele Danmark fremstillet omkring en halv million par træsko, heraf alene i Skanderborg amt ca. 286 000 par, ja, et enkelt sogn som Rye, var oppe på en produktion på over 100 000 par.

Det gik med trævareproduktionen, som med uldbindingen. Fra at være en god hjælpekilde for mange småhjem tog den overhånd. Landbruget blev forsømt og ringeagtet, og industrialiseringen slog meget andet i stykker. Det blev således sagt om Lovringerne, folk fra Lover Syssel i Aarhus stift, at de var mestre i at lave træsko, stjæle træ og drikke brændevin.

Men også eventyret med træskoene fik ende, og man fattede atter plovens håndtag.

I Sønderjyllands vestlige og midterste hedeegne havde man fremstilling af kniplinger som bierhverv. På et tidligt tidspunkt var fremstilling af kniplinger blevet en hjemmeindustri, og det kan i den forbindelse nævnes, at den pige fra Gallehus, der i 1639 snublede over guldhornet, var på vej til købstaden for at sælge kniplinger. I begyndelsen af det nittende århundrede skal der i egnen mellem Tønder, Løgumkloster og Ballum have været op til 4000 kvinder igang med dette arbejde. Penge kom der ind, men den største fortjeneste fik handelsfolkene. Endnu i 1840 blev der fremstillet for ialt ca. 100 000 rigsdaler om året.

Arbejdet med de fine tråde krævede smidige fingre, således at kvinderne ikke kunne påtage sig de grovere arbejder i hjemmet, hvilket blev overladt til mændene.

Det noget stillesiddende arbejde skabte en syg slægt, hvor tuberkulosen florerede, og atter måtte det misrygtede landbrug holde for.

Overgangen til maskinknipping satte imidlertid en brem for den unaturlige udvikling, denne husflid havde fået, og man samlede kræfterne om det egentlige erhverv, landbruget.

Et mindre bierhverv, der ikke bør glemmes, var fremstilling af hornskeer. Dette arbejde var lokaliseret i egnen omkring Nees ved Nissum fjord. Selv om det ikke blev nogen stor industri, skaffedes der dog adskillige penge hjem til producenterne.

Vigtig som husflid var også væven. I 1837 fandtes ialt ca. 30 000 væve, hvoraf de 17 000 var husflidsvæve på landet. Der var således flere væve igang ved husfliden end ved den egentlige industri.

Vævene benyttedes til tøj af forskellig slags, og hvergarn har sikkert været dominerende. Der blev vel også solgt en del arbejder fra husflidsvævene; men disses hovedopgave var dog at tjene til familiens egen forsyning.

Mange arbejder, der udgik fra vævene, var udført med en akkuratess og sans for farvesammensætning og mønster, der falder sammen med nutidens smag, og det er ikke ualmindeligt i dag i mange hjem at finde stole og sofaer betrukket med olmerdug, der har været benyttet som dynebolster på en landejendom for mange år siden.

De husflidsarbejder, der egnsvis og i perioder opnåede et unormalt omfang, kom og svandt. Tilbage stod de arbejder, der indirekte var medvirkende til at holde økonomien i orden ved at holde udgifterne nede.

Alle de daglige udgifter, nutiden er fortrolig med, kendtes ikke. Man bagte, bryggede og kærned selv. Uldens behandling gennem kartning, spinning og farvning, indtil den var parat til rok og væv, hørte med til hverdagens arbejder.

Tilberedning af hør, fra den blev rusket til også den gennem brydning og skætning lå klar til spinderokken, var almindelig.

Rokken var et hjemmets klenodium. Det har sikkert kriblet i mange barnefinger efter at få lov til at pille ved alle de snurrende trædele, men slige tanker opstod dog kun i en forhærdet synders fantasi, og ingen nærmede sig rokken og dens betvinger uden i stille andagt.

Hvor man havde råd til det, blev der ved novemberstid, når fårene var slagtet, støbt lys, så man bedre kunne udføre aftenarbejder som løbbinding, simesnonning og syning.

Mange var de arbejder, der læssedes over på husmoderens skuldre. At husfliden nåede den udvikling og den standard, den gjorde, skyldtes hendes dygtige, flittige hænder og utrættelige slid.

Når vi med hæder omtaler hedens stridsmænd, må vi ikke glemme hans trofaste ledsagerske. Hans arbejde var aldrig lykkedes, om ikke han havde haft hende ved sin side.

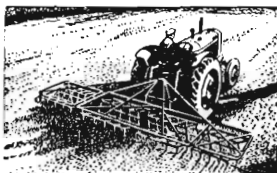
Den 10. april 1953.

Th. Th. Hove.

Verdens bedste traktor

Radrensning. Alle modeller har indstillelig sporvidde med glidende bagaksel.

Harvning. 50 tønder land daglig med hydraulisk ophængt zigzag harve.

Tromling. 5 gears gearkasse sikrer passende hastighed ved alle arbejder.

Kultivering. Førersædet er indstilleligt og gummi affjedret. Behagelig kørsel.

Såning. Godt udsyn, let styring, fin regulator sikrer første classes arbejde.

Pløjning. Alle kontrolhåndtag er anbragt bekvemt for føreren.

NUFFIELD UNIVERSAL traktoren — traktoren fra MORRIS — betegnes af sagkyndige som den mest moderne traktor, der endnu er bygget. Økonomien er enestående både ved store og små belastninger. Køreegenskaber og trækvne er uovertrufne. Den hydrauliske løfteanordning har 2 håndtag og 2 uafhængige aftapningshuller for olie til hjælpecylinderen. Den kraftige bæreramme med boltehuller og store frihøjde muliggør anbringelse af redskaber både bag traktoren, under maven på den og foran køleren. Sporvidden indstilles ved glidende bagaksel. Benzin 45 hk, petroleum og diesel 40 hk.

NY GRUNDPRIS KR. 11.575

NUFFIELD

UNIVERSAL

TRAKTOR

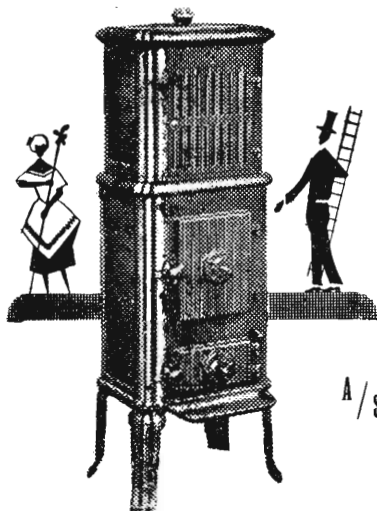
14 c

Forhandlere og service-stationer
over hele landet

DANSK OVERSØISK MOTOR INDUSTRI A/S, GLOSTRUP

Fyner De med **TØRV?**

Der findes RIBE-ovne til ethvert formål

Brændekaminer, tørvøovne, brændekomfurer etc.

— tal med en RIBE-forhandler — eller skriv efter brochure.

A/S **RIBE JERNSTØBERI**

Telefon Ribe 261

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)
Kontor i Karup

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (3 lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeförening

Vesterbrogade 15
København V.

Telef. 6659 - 5974

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer.

Tjæreborg cementstøberi.

Hurtig levering.

Telefon 21

Reel betjening.

Landbrugslotteriet

udlodder årligt

kr. 5.485.620

Største gevinst

2 gange årligt

kr. 80.000

Røde DRÆNRØR

fra 2"-12" haves
altid på lager
Forlang tilbud

»Sofienlund«

Teglværk
Telefon 10 Ulstrup

AKTIESELSKABET

SKARREHAGE MOLERVÆRK

Den Sjællandske Bondestands Sparekasse

Traktorer - Landbrugsredskaber
Landbrugsvogne - Automobiler
Reserve dele - Tilbehør
Traktor-,
Automobil-, og Maskinværksted

A. Philipsen Akts.

Tlf. 532

Vesterbrogade 7—9, Viborg

Tlf. 1064

AALBORG TAFEL AKVAVIT.

Fortegnelse over anerkendte kalklejer

I henhold til landbrugsministeriets regler for statskassens tilskud til transport af mergel og kalk til jordforbedring § 3 anerkender hedeselskabet de i hosstående fortegnelse anførte kalklejer.

De forskellige firmaers produkter er placeret efter kornstørrelse og kalkindhold i henhold til foretagne analyser.

De anførte tal for kalkindhold og kornstørrelse garanteres som mindsteindhold i de forskellige produkter, og firmaerne vil være erstatningspligtige, såfremt dette ikke overholdes.

Firmaerne har ligeledes forpligtet sig til at overholde de anførte priser, hvori alm. handelsomkostninger er indbefattet.

I lov af 13. april 1938 om handel med foder- og gødningsstoffer samt grundforbedringsmidler er fastsat, at sælgeren ved ethvert salg til forbruger skal give oplysning om følgende:

- a. Navn og adresse på fabrikanten, importøren eller sælgeren.
- b. Navnet på grundforbedringsmidlet.
- c. Vægten (rumfanget) af det solgte parti.
- d. Indhold i grundforbedringsmidlet.

Oplysningerne skal gives såvel på regningerne som på slutsedlen.

Såfremt grundforbedringsmidlet er solgt efter vægt, skal indholdet angives i procent af vægten i foreliggende tilstand, og såfremt det er solgt efter rumfang i kg pr. anvendt rumfangsenhed.

Såfremt kalken sælges under betegnelsen »tørret«, må den, når køberen modtager den, højst indeholde 5 % vand.

Såfremt kalken sælges under betegnelsen »pulveriseret«, skal den være underkastet en mekanisk behandling og have en sådan finhed, at mindst 80 % af varen kan passere en sigte med 0,5 mm huller og 98 % en sigte med 1 mm huller.

Blanketter til andragende om fragttilskud fås ved hedeselskabets mergelafdeling, Viborg.

Ved indsendelse af andragendet skal være vedlagt oplysninger om kalktransundersøgelse.

*Det danske Hedeselskab, mergelafdelingen,
marts 1953.*

C. V. Schledermann Larsen.

	Adresse	Leveringssted
I. Jordbrugskalk, pulveriseret :		
1	A/S Faxø Kalkbrud, Frederiksholms Kanal 16, København K.	Faxø Ladeplads
2	Allindelille Kalkværk, Ringsted, v/ E. Nielsen og Jens Hansen	Merløse st.
3	Ellidshøj Kridt- & Kalkværk, v/ C. M. Christiansen, Kystvej 51, Aarhus	Ellidshøj st.
4	Axel B. Lange, Frederikssund	Frederikssund
5	Horsens Kalkværk A/S, Horsens	Horsens
II. Jordbrugskalk, findelt :		
6	Linds Kridt- & Kalkværk, Ellidshøj	Ellidshøj st.
7	A/S Nr. Flødal- Kridt- & Kalkværk, Frederiksholms Kanal 16, København K.	Hadsund st., Stevn Ladebro
8	Allindelille Kalkværk, Linneésgade 18, København K.	Merløse st.
9	Fensmark Kalkværk, v/ Poul Christensen, Fensmark, Holme Olstrup	Holme Olstrup st., Næstved havn
10	Vestjyllands Mergelforsyning, v/ gdr. J. Jespersen, Gjødstrup	Hillerslev
11	Gug Kalkværk, A/S, Elmeallé 2, Hasseris, Aalborg	Nørresundby kridtfabri Gug kalkværk
12	Skandinavisk Kalk & Kridt I/S, Horsevænget 1, Aalborg	Lundergaard, Gug
13	Aggersund Kalkværk, v/ Dansk Andels Gødningsforretning	Løgstør, Aggersund
14	Næsbyholm Kalkleje, v/ Poul E. Larsen, Trælløse pr. Herlufmagle	Glumsø
15	Gdr. J. P. Jensen, Trælløse	Herlufmagle
16	Næstved Kalkværk, v/ Herman Bang, Søvej 1, Næstved	Fensmark
17	A/S Nr. Flødal Kridt- & Kalkværk, Frederiksholms Kanal 16, København K.	Svendstrup J.
18	A/S De forenede Kalkværker, Torp pr. Thisted	Thisted
19	Vestjyllands Mergelforsyning, v/ gdr. J. Jespersen, Gjødstrup	Hillerslev
20	A/S Ny Kalkbrænderi, Købmagergade 57, København K.	Boesdal v. Rødvig
21	I/S Gudumholm Kalkbrud, Gudumholm	Gudumholm
22	A/S Han Herreds Kalkværk, Gjøttrup, Fjerritslev	Ved lejet
23	Bakkegaardens Kalkværk, Allindelille, v/ A. F. Thomsen, Skibby	Ved leje
24	A/S Faxø Kalkbrud, Frederiksholms Kanal 16, København K.	Stubberup st., Faxø Ladeplads
25	Kongsted Kalkværk, v/ Hans Jensen, Vallensved pr. Fodby	Lejet i Kongsted og Holme Olstrup st.
26	Bissinge Kalkværk, Møn, v/ E. Jolander, Sjællandsgade 7, Ringsted	Stegø
27	A/S Faxø Kalkbrud, Frederiksholms Kanal 16, København K.	Faxø Ladeplads
28	Samme	Holtug Ladebro
29	A/S Stevns Kridtbrud og Kridtslemmeri, Frederiksholms Kanal 16, København K.	Stevns Ladebro
30	Kaas Kalkværk, v/ vognmand Lars Jensen, Kaas	Ved lejet
III. Jordbrugskalk, knust råkalk :		
31	Gug Kalkværk A/S, Elmeallé 2, Hasseris, Aalborg	Gug
32	Skandinavisk Kalk & Kridt I/S, Horsevænget 1, Aalborg	Gug
33	Lysbjerg Kalkværk, v/ Dansk Andels Gødningsforretning	St. Merløse
34	A/S Mergelgaardens Kalkleje, Spentrup	Spentrup

*) Betyder, at kalken er ovntørret.

Geologisk betegnelse	Indholdsgaranti				Pris i kr. pr. ton			
	pct. kulsur kalk	Anførte ⁰ / ₁₀ passerer maskevidde				i banevogn	i skib	ved lejet
		0,5 mm	1 mm	10 mm	20 mm			
Bryozokalk*)	97	85	98			22,00	22,00	22,00
Skrivekridt*)	80	85	98			22,50		17,50
do.	85	80	98			23,00		23,00
Østersskalmel	90	80	98				20,00	20,00
do.	80	80	98					19,50
Skrivekridt	85	90	95	100		20,00		18,50
do*)	90	80	95	100		21,00	20,00	20,00
do.	75	90	95	100		21,00		16,00
do.	80	88	92	100		20,00 21,00		16,00
do*)	82	83	90	100		17,50		17,50
do. do.	85	80	90	100		23,00		23,00
do*) do.	85	80	90	100		23,00		23,00
do.	80	80	90	100		17,50	15,50	15,50
Bryozokalk	80	80	90	100		21,00		17,00
do.	80	80	90	100		20,00		16,00
Skrivekridt	80	83	85	100				16,00
do*)	85	80	85	100		18,00		18,00
Blegekridt*)	80	80	85	100		23,00		23,00
Skrivekridt	77	79	82	100		13,50		13,50
Bryozokalk	85		80	100				15,00
Skrivekridt	85		80	100		18,00		18,00
Bryozokalk	80		80	100				14,00
Skrivekridt	75		80	100				14,00
Bryozokalk*)	90		75	100		15,50	15,50	15,50
Skrivekridt	80		75	100		19,00		15,00
do.	75		75	100			18,00	15,00
Bryozokalk	85		70	100				14,50
do.	85		80	100			16,00	16,00
do.	80		75	100			15,50	15,50
Skrivekridt	75		65	100				16,00
Skrivekridt	75		70	95	100	16,00		16,00
do.	75		50	95	100	16,00		16,00
do.	75		80	90	100	11,50		8,50
do.	77		50	85	100	19,00		16,00

	Adresse	Leveringssted
35	Gjølbjerg Kridtleje, Gjøl, v/ Søren M. Nygaard, »Molehave«, Gandrup	Birkelse st.
36	Rejstrup Kalkværk »Deveka«, Aarup	Lejet
37	L. M. Kiær, Sct. Knudsgaard, Odense (Vormark)	Hesselager st., Lundeborg havn
38	Aggersund Kalkværk, v/ Dansk Andels Gødningsforretning	Løgstør, Aggersund
39	Hedegaarde Kridtgrav, Vægger, v/ Anna Nielsen	Lejet
40	Vermund Nielsen, Hedegaarde, Vægger	Lejet
41	Thostrup Kalkleje, v/ Alfr. Rohde, Valsgaard, Hobro	Lejet
42	L. M. Kiær, Sct. Knudsgaard, Odense	Ellidshøj
43	Samme	Gug
44	Vindblæs Kalkmergelleje, v/ Thv. Andersen, Vindblæs	Lejet
45	N. Vald. Mikkelsen, Dalbyover st.	Dalbyover st.
46	Ellidshøj Kridt- & Kalkværk, v/ C. M. Christiansen, Kystvej 51, Aarhus	Ellidshøj st.
47	Vestjyllands Mergelforsyning, v/ gdr. J. Jespersen, Gjødstrup	Hillerslev
48	Linds Kridt- & Kalkværk, Ellidshøj	Ellidshøj
49	Gug Kalkværk A/S, Elmeallé 2, Hasseris, Aalborg	Gug
50	I/S Gudumholm Kalkbrud, Gudumholm	Gudumholm
51	Skandinavisk Kalk & Kridt I/S, Horsevænget 1, Aalborg	Gug
52	A/S Mergelgaardens Kalkleje, Spentrup	Spentrup
53	Frøslevvang Kridtgrav, v/ Nykøbing M. kommunes ingeniørkontor	Lejet
54	L. M. Kiær, Sct. Knudsgaard, Odense	Nibe
IV. Jordbrugskalk, ubehandlet råkalk:		
55	A/S Nr. Flødal Kridt- & Kalkværk, Frederiksholms Kanal 16, København K.	Svendstrup J, Stevn Ladebro
56	A/S Mergelgaardens Kalkleje, Spentrup	Spentrup
57	Dalbyneder Kalkleje, v/ eksportør Anker Andersen, Bastrupsallé 8, Randers	Dalbyover st.
58	L. M. Kiær, Sct. Knudsgaard, Odense	Vive, Gudumholm
59	Vestjyllands Mergelforsyning, v/ gdr. J. Jespersen, Gjødstrup	Hillerslev
60	Aalborg Kalkleje, v/ H. Christensen og Sv. Nielsen, Mylius Eriksensvej, Aalborg	Ved lejet
61	Skandinavisk Kalk & Kridt I/S, Horsevænget 1, Aalborg	Lundergaard og Gu
62	Gug Kalkværk A/S, Elmeallé 2, Hasseris, Aalborg	Gug eller Nr. Sund
63	Erslev Kridtleje, v/ Karl Møller, Erslev, Mors	Ved lejet
64	Gårdejer Jens Lassen, Rostrup pr. Arden	Ved lejet
65	Fjerritslev Kalkleje, v/ Peder Sørensen, Sandagervej 5, Fjerritslev	Ved lejet
66	Batum Kalkgrav, v/ Jens P. Væver Jensen, Batum, Roslev	Ved lejet
67	Bonderupgaard Kalkleje, Ellidshøj, v/ vognmand Kr. Bak Sørensen, Suldrup	Ved lejet
68	Storebjerg Kalkleje, v/ gdr. Jens Uhrenholt, Volsted, Ellidshøj	Ved lejet
69	Aistrup Kalkleje, v/ kæmner P. A. Frederiksen, Havndal	Ved lejet
70	Søndbjerg Kridtleje, v/ Holger Riis, Uglev st.	Ved lejet

Dødsfald

Forstkandidat *Emil Sick*, Viborg, er afgang ved døden lørdag den 18. april, nærved 85 år gammel.

Emil Sick blev forstkandidat i 1895 og rejste 3 år efter til Rusland, hvor han fra 1898 til 1917 var ansat, dels i kejserlig russisk forsttjeneste, dels som skovrider i privat tjeneste hos store russiske skovejere. Fra den sidste stilling som befuldmægtiget overførster på general Rajewskis gods, blev han fordrevet ved revolutionsudbrudet i 1917.

I oktober 1922 knyttedes han til hedeselskabets plantningsafdeling og virkede her, indtil han i 1938 blev pensioneret. Emil Sick var en afholdt og fin personlighed, som alle måtte synes om. Han efterlader sig hustru, men ingen børn.

I få ord — ★

★ ★

De samv. Plantningsforeningers årsmøde

er fastsat til afholdelse i *Sønderborg* fredag den 22. og lørdag den 23. maj.

*

Kongenshus-mindeparkens indvielse

den 10. juni i kongeparrets nærværelse har allerede givet anledning til anmeldelse af forskellige foreninger og større selskabers deltagelse. Bl. a. er det »Hedebruget«s hensigt at holde sin såkaldte »lille« generalforsamling på »Kongenshus« om formiddagen den 10. juni.

Der vil i næste nummer af Hedeselskabets Tidsskrift fremkomme nærmere oplysninger om indvielsesfestens program.

*

Adgangsveje til mosebrug og brunkulslejer

Arbejds- og socialministeriet har i et cirkulære af 31. marts 1953 åbnet adgang til kommuner og private at ansøge om tilskud til istandsættelse af adgangsveje til mosebrug og brunkulslejer på samme måde som i de foregående år. Tilskud vil kunne ydes til veje, der har eller har haft betydning for transport af større mængder tørv eller brunkul. Eksemplarer af cirkulæret med tilhørende ansøgningskema kan fås på amtskontorerne.

A. K.

*

RIMAS

formbrændselspresser - briketpresser

Originale reservedele
samt nye maskiner
leveres omg. fra lager

Ringsted Jernstøberi & Maskinfabrik A/S,
Ringsted — Tlf. 48

Kaas- Briketter

Hovedforhandler:
Nordjyllands
Kulkompagni
Nørresundby
Telf. 4227 . 4228

Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

v/ *C. M. Christiansen, Aarhus*
Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 7312

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Det gensidige forsikringsselskab

Dansk Plantageforsikringsforening

tegner forsikring for genplantningsværdien for nåletræs-
plantager overalt i Danmark. — Indskud een gang for alle
1 kr. pr. ha. Årlig præmie pr. ha 30 øre, minimum 2 kr.
Vedtægter og indmeldelsesblanketter ved henvendelse til

FORENINGENS KONTOR I VIBORG
Telefon 1340

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmagergade . København K.

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

TELEFON SKIVE 1030

Alle størrelser i drænrør leveres

TELEFON VIBORG 1330

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

Tårnsløsten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten

KÄHLERS Teglværk
Korsør

Jydsk Skovfrø

Løndal pr. Addit - Tlf. Burgårde 6 u

Frindsamling i godkendte og udvalgte bevoksninger
Alt frø leveres med angivelse af afstamning og spireevne
Klængning og opbevaring for skovdistrikter

Prisliste sendes på forlangende

Teglværkernes
SALGSKONTOR

ESBJERG

Telefon 265 . 546

Drænrør

2" - 15"

Mursten - Tagsten

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK

v| Marius Ødum
Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun \triangle mærkede varer føres
Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. Birk . Telefon 45 Kjellerup
Efter kl. 17: Rødkjærsbro telefon 14

FØRER KUN \triangle MÆRKEDE VARER
Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
FORLANG TILBUD

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby . Telf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget "Ringtanken" (Dansk patent nr. 59820)

Krogsgades Cementstøberi

v| J. C. Halvorsen & sønner

Kontor:
Dannebrogsgade 22, Aarhus
Telefon 5019 . 5020

Ny fabrik i Vejlbj
Tlf. Riijskov 9319

Alt i betonvarer D. S. 400

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871

Aarhus: Hovedkontor
København: Nygade 1

Aktiekapital og Reserver
andrer i alt ca. Kr. 23.100.000,—

Røde drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telefon 67 Ulstrup

RØDE DRÆNRØR

føres altid på lager fra 2" til 8" - Tilbud til tjeneste

A/S GAMMELGAARD TEGLVÆRK

Telefon 187 . Skive

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Telf. 111 Bjerringbro

ALLE

\triangle MÆRKEDE RØR

Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

Stenvad Cementstøberi

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle \triangle mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

Normrør

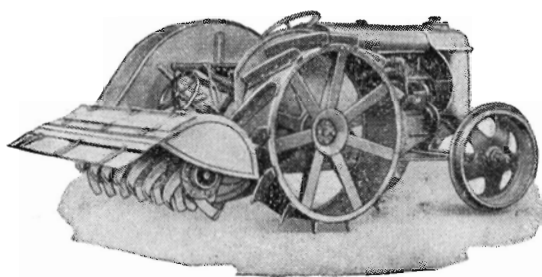
med garantimærket \triangle
Imprægnering
Brøndrør

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor Ølgod

Telefon 58

Telefon 59

Den danske jordfræser

leveres i 3 størrelser:

Traktorfræseren

til kultivering af mose- og engarealer eller til arbejde i større plantager og i det almindelige landbrug, hvor man ønsker en intensiv behandling af jorden, samt

D. P. 60 og D. P. 50

tohjulede gartnerfræsere, som kan ommonteres til traktorer og anvendes i forbindelse med andre redskaber som plov, kultivator m. m.

Aktieselskabet

CHR. ANDERSENS MASKINFABRIK

Holbæk - Telf. 52 . 752 . 1239 - Telegram-adresse: Acam

Dansk Andels Cementfabrik Nørresundby

Prima
Portland
Cement

RECORD

HURTIGHÆRDENDE
PORTLAND CEMENT

DANSK ANDELS CEMENTFABRIK
NØRRESUNDBY

Special-
cement
„Record“

Brostrøms

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

Aktieselskabet

L. Hammerich & Co.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 . Tlf. 7050 (3 linier)
Aarhus

H. Theut

VIBORG - Tlf. 1559 . 1560

Brunkul - Mergel - Kalk

Midtjysk Brunkul Industri
Til Kølke 28 x

Katrinebjerg Ieglværk
Til Hejnsvig 17

Mursten - Drænrør

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKESFORSIKRING

Telefon Minerva 350
Gensidigt selskab

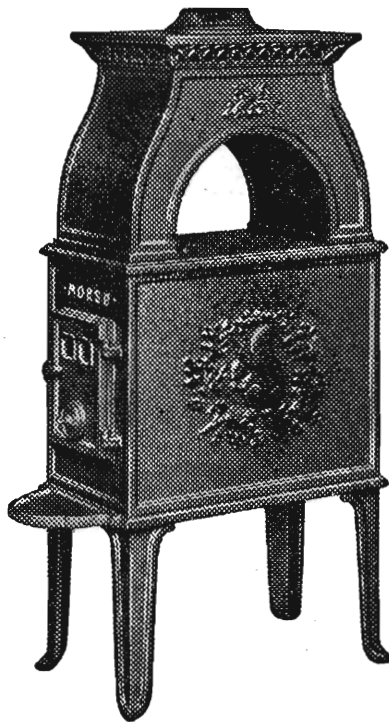
Ansvarsforsikring

Vester Farimagsgade 19
København V.

Automobilforsikring

Morsø Støbejerns

AKTIESELSKABET
N.A. Christensen & Co.
KGL HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup (formand),
forstander N. C. Nielsen og civilingeniør A. Fredborg.

Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg